

Az Arany János programról

Az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézetben működő Arany János Programiroda három program koordinálásáért felelős. Mindhárom program a hátrányos helyzetű tanulók számára nyújt segítséget a tanulásban, a pályaválasztásban, a társadalmi beilleszkedésben.

A részt vevő középiskolások és szakiskolások számára a programok kollégiumi ellátást biztosítanak.

Az Arany János programokban olyan – általános iskolát végzett – fiatalok vesznek részt, akik hátrányos helyzetűek – és ebből adódóan gyakran igen nehéz családi körülményeik – miatt a programokban elérhető hatékony pedagógiai támogatás, kiemelt figyelem, speciális segítségnyújtás nélkül valószínűleg nem lennének képesek szakmát szerezni, leérettségizni vagy felsőoktatásban továbbtanulni.

A programokat futtató iskolák és kollégiumok az Oktatási és Kulturális Minisztérium által kiírt pályázatokon nyerték el a lehetőséget az Arany János programokban való részvételre, pedagógiai programjaikkal, fejlesztési terveikkel bizonyítva alkalmasságukat a kiemelt projektek megvalósítására.

Az Arany János Tehetséggondozó Program (AJTP) 2000-ben kezdte meg működését, az Arany János Kollégiumi Program (AJKP) 2004 óta fut, az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program pedig a 2007/2008. tanévben indult el.

E programok kiemelt feladatai közé tartozik a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a személyiség- és képességfejlesztés, a szociális hátrányok csökkentése, az egyéni fejlesztési és foglalkoztatási tervek alapján zajló pedagógiai munka, a pályaeorientáció, valamint a tanórán és a felkészítő foglalkozásokon kívüli szabadidős tevékenységek megszervezése és lebonyolítása.

Az Arany János programokban részt vevő tanulók szaktárgyi, kulturális és művészeti versenyeken mérik össze tudásukat. A kirándulásokkal egybekötött rendezvények során egyrészt megismerhetik Magyarország nevezetességeit, másrészt külföldre is többször ellátogathatnak tanulmányi idejük alatt.

A programokban szabályozott és folyamatos a tanulók előrehaladásának speciális mérése és értékelése, a pszichológiai méréseket, a hatásvizsgálatokat egyetemi szakemberek végzik.

A programok működtetéséért az Arany János Programiroda felel, munkáját az Oktatási és Kulturális Minisztériummal együttműködve végzi. Az iroda feladata többek között a különböző rendezvények megszervezése, a mentori hálózat működtetése, a honlapok karbantartása, a programok fejlesztési lehetőségeinek kidolgozása, szakmai rendezvények lebonyolítása, pályáztatás és kapcsolattartás a belső és külső partnerekkel, intézményekkel.

Összességében elmondható, hogy az Arany János programok eredményesen működnek, beváltották a hozzájuk fűzött reményeket, és ma már szerves részét képezik a magyar közoktatás rendszerének.

Arany János Programiroda

Telefon: 235-7299

Tel./fax: 235-7245

E-mail: ajp@ofi.hu

Irodavezető: Tolnai József

Arany János Tehetséggondozó Program

<http://www.ajtp.hu>

Arany János Kollégiumi Program

<http://www.ajkp.hu>

Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Program

<http://www.ajkszp.hu>

Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet

1051 Budapest, Dorottya u. 8.
Telefon: 235-7200; Fax: 235-7202
E-mail: info@ofi.hu; www.ofi.hu

Oktatókutatató és
Fejlesztő
Intézet

Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programja (AJTP)

Ebben a programban az Oktatási és Kulturális Minisztérium által kiírt pályázaton nyertes, a tehetséggondozás területén kiemelkedő hagyományokkal rendelkező, a főiskolai vagy egyetemi felvételtírelre történő felkészítésben előjáró középiskolák és kollégiumok vesznek részt.

Az 5 éves program keretében folyó oktató-nevelő munka az iskola-kollégium intézmény párok folyamatos és kölcsönös együttműködésére épít. A négy középiskolai évet megelőzően a diákoknak egy előkészítő évfolyamon van lehetőségük az esetleges tudásbeli és kulturális különbségeik leküzdésére. Ezen a felzárkóztató évfolyamon kiemelt szerepe van az idegen nyelvi és a számítástechnikai képzésnek, a komplex tantárgyi programoknak. Heti 4 órában már itt elkezdődnek az 5 éven keresztül átívelő Arany János-i blokk órák, ahol a diákok a tanulás módszertanával – ezen belül számtalan szakterülettel, a beszédműveléstől a retorikáig, a gondolkodási képességek fejlesztésétől a kutatói gyakorlat elsajátításáig – ismerkedhetnek meg. Az előkészítő évfolyamon belül figyelemre méltó az a képzési forma, mely egy-egy intézmény szervezésében versenyek vagy szaktáborok keretében valósul meg kötelező vagy fakultatív jelleggel.

Természetesen később, a felsőbb évfolyamokon sem maradnak el ezek a hagyományos, közösségalkotó programok. A kollégiumokban mind az 5 év folyamán – havi egy hétvégén, előre tervezett formában – a tanulók kulturális programokon vesznek részt, ez az ún. kollégiumi hétvége. A programban tanító középiskolai és kollégiumi tanárok mind a tanórai, mind pedig a tanórán kívüli szervezeti és munkaformákat kihasználják, illetve összekapcsolják a tehetséggondozás, valamint a hatékonyság érdekében a kirándulásoktól az egyéni tehetséggondozásig, vagy ha úgy adódik, az egyéni hátránykompenzációig.

A program keretében a tanulók térítésmentesen szerezhethetnek ECDL-vizsgabizonyítványt, nyelvvizsgát, és a jogosítvány megszerzése is a program forrásából finanszírozható.

Az intézmények oktatási szervezetiétől függően az előkészítő év kivételével a diákok vagy egy osztályt képeznek, vagy az intézményben más osztályokba betagozódva folytatják tanulmányaikat. Az alapvető cél az, hogy a programban érettségizett diákok bekerüljenek a felsőoktatásba.

Az Arany János Tehetséggondozó Programban tanévenként 3000 diák vesz részt. Az ország minden megyéjében található – összesen 23 – olyan intézmény pár (középiskola és kollégium), amely fogadja a bekerülni szándékozó diákokat.

A nyolcadikos tanulók számára minden évben pályázat útján van lehetőség bejutni a programba, ehhez szükség van a lakóhely szerinti önkormányzat képviselő-testületének támogatására is.

Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi Programja (AJKP)

Az Arany János Kollégiumi Program célja, hogy egy középiskolai kollégiumok által alkalmazható pedagógiai eszközzel rendszer segítségével biztosítani lehessen, hogy a jelenleginél lényegesen nagyobb arányban tanulhassanak eredményesen nappali tagozatos, érettségit adó szakközépiskolai és gimnáziumi osztályokban a legszegényebb, legképzetlenebb szülők gyermekei. A programban középiskolai kollégiumok vállalnak felelősséget azért, hogy a program jól körülírt célcsoportjához tartozó, meghatározott számú gyermeket – egy felkészítő évet követően – szakközépiskolába vagy gimnáziumba beiskolázzanak, és az ötéves program keretében nappali tagozatos osztályokban érettségi bizonyítványhoz segítsék őket.

A kollégiumi program egy középiskolai tanulmányokra felkészítő, elsősorban a kulcskompetenciák fejlesztését felvállaló, előkészítő 0. évfolyammal indul, amelyet valamelyik, a kollégiummal együttműködő középiskola szervez meg.

A programban az éves munkarendre ajánlott a szakaszos (epochális) tanítás, valamint a kiscsoportos tanulás szervezés alkalmazása.

Az ötéves kollégiumi program általános tartalmi elemei közé tartoznak például a bemeneti szociális és kompetencia-erések, az integrált osztályokba történő átvétel koordinálása a 9., előkészítő évfolyamon, tanulmányi segítségnyújtás, képességfejlesztés, tehetségfejlesztés, szociális segítségnyújtás, pályaeorientáció és az érettségi utáni életúttervezés a 11–12. évfolyamon.

A programba kizárólag hátrányos helyzetű tanuló kerülhet be, vagyis aki megfelel a következő, törvényben előírt feltételeknek: a törvényes felügyeletet gyakorló szülők tanulmányait legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán fejezték be, vagy a gyermek után a szülők rendszeres gyermekvédelmi támogatásra jogosultak. A törvény szerint hátrányos helyzetűek továbbá az állami gondozottak és azok a fiatalok, akiket gyermekvédelmi intézkedésként lakásotthonokban, intézetekben vagy hivatásos nevelőszülőknél helyeztek el.

Az Arany János Kollégiumi Programban az intézmények pedagógiai munkáját egy olyan felkészült mentor segíti, aki havonta legalább egyszer találkozik a program megvalósítóival, közösen megbeszélik a tapasztalatokat, a nehézségekre, problémákra adható válaszokat. Ezekről a beszélgetésekről, illetve a program helyzetéről mentori jelentés készül, amit az intézmény vezetője kézjegyével lát el, s amely jelentés eljut az Arany János Programirodához. A programban 10 kollégium vesz részt, feladatuk a feltételeknek megfelelő tanulók felkutatása, motiválása, kompetenciáik, személyiségük fejlesztése. Tevékenységük során együttműködnek az általános iskolákkal, a diákok családjával, a programban részt vevő középiskolákkal.

Halmazottan Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programja (AJKSZP)

Ez a program – pilot jelleggel – 2007. szeptember 1-jén indult el, kollégiumonként 25 tanuló bevonásával, az első évben Hajdúböszörmény, Szolnok és Vásárosnamény egy-egy kollégiumában. A 2008/2009. tanévtől újabb három intézmény vehet részt az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban, a lehetőség itt is pályázat útján nyerhető el. 2008 szeptemberétől tehát már 225 diák jelenik meg a programban.

A program forrása – az Arany János Tehetséggondozó Programtól és az Arany János Kollégiumi Programtól eltérően – alapvetően nem a költségvetési törvényben meghatározott emelt normatíva, hanem pályázaton elnyert, fix összegű támogatás. Az intézmény az elnyert támogatás összegét az Oktatókutatás és Fejlesztő Intézettel kötött háromoldalú (kollégium, fenntartó, Oktatókutatás és Fejlesztő Intézet) szerződésben meghatározásra kerülő, a program megvalósításához szükséges szakmai kompetenciák kialakítására, infrastrukturális fejlesztésekre, humán erőforrás bővítésére, valamint a gyermekek szociális és kulturális hátrányainak kompenzálására fordíthatja.

Azok a törvény szerinti feltételeknek eleget tevő, halmazottan hátrányos helyzetű diákok tanulhatnak a programban, akik tanulmányaikat bármely többcélú intézményként működő szakképző intézmény nappali rendszerű iskolai oktatás 9. évfolyamán vagy a felzárkóztató évfolyamon kezdik meg.

A program fő célkitűzése, hogy a jelenleginél nagyobb arányban tanulhassanak eredményesen halmazottan hátrányos helyzetű tanulók a szakképzésben (szakiskolákban).

A program a célcsoport számára inkluzív pedagógiai környezetet teremt, valamint vállalja a szociális és kulturális hátrányok kompenzálását.

A programban a javasolt pedagógiai, tanulási, illetve tanítási módszerek között megtalálható a kooperatív tanulás, a projektmódszer, a komplex művészeti programok és a drámapedagógia.

Az intézmények munkáját mentorok segítik, az éves projektertvben és költségvetésben leírtak megvalósulását monitor ellenőrzi.

A programtól elvárt eredmény egyrészt, hogy az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programba belépő intézmények a célcsoporthoz tartozó – újabb évfolyamokra belépő – diákok körében csökkentik az iskolai lemorzsolódást, és az intézmények vállalják, hogy a programba belépő évfolyamok esetében a tanulók legalább 85%-át versenyképes szakmához juttatják. Másrészt elvárt eredmény a kollégium demokratizálódása, a tevékenységformák gazdagodása, a végzett tanulók munkába állítása, a kollégiumi nevelés modernizálódása, fejlődése és a különböző csoportok és egyének közötti konfliktusok számának csökkenése is.